

Kommentar

Refleksjoner og gjenkjennelse ved lesning av Burgess' foredrag

Per Olav Tiller

”Dialog, debatt og uenighet er forskningens forutsetninger,” sier filosofen J. Peter Burgess i sitt foredrag ”Det barnslige – om forskning og rettigheter”. Som gammel forsker i det aktuelle tema ”barn”, kan jeg bare si meg helt enig. Og så mye mer som når spørsmål om ens identitet – et sentralt tema i dagens samfunn – ofte dreier seg om opprinnelse, om bakgrunn, fortid. Men en fase eller periode er universell, felles: alle har en barndom og denne er også spesiell for det enkelte individ. Min barndom er bare min. Burgess reflekterer over dette i flere sammenhenger. Det originale og stimulerende utgangspunkt for hans refleksjoner er den unge fars møte med sitt første barn, noe som er preget både av gjenkjennelse og forundring: Hvem er dette barnet, hva har vi felles, og hva er særegent i den nye eksistens?

Møtet med det nye individ vekker en rekke spørsmål hos en forsker som synes å komme utenfra, om hva – om noe – de to har felles. Burgess konstaterer i utgangspunktet at de har *noe* felles: en barndom, selv om det er fortid for den ene part. Men må den voksne derfor være en fremmed for barnet? Når barnet er en fremmed for den voksne, er ikke dette nettopp noe vår kultur har foreskrevet? Den voksne har etter hvert ervervet seg en helt annen bakgrunn, som barnet ikke kan kjenne. Barnet kan for den voksne fortone seg som en utsending fra et annet land. (Forestillingen om barndommen som et fremmed land er et sentralt tema hos skjønnlitterære forfattere. Deres skildringer av dette ”barndomslandet” er en rik kilde til inspirasjon for forskere.)

Burgess peker også på de to ulike betydninger av barndom, som noe en har og noe en er. Dvs. som egenskaper ved oppvekst, ytre betingelser som kulturen tilbyr, og dessuten som særtrekk ved atferd og opplevelse i de tidligste leveår. Barneforskning blir selvsagt derfor både et studium av miljø – betingelser – og av opplevelse av miljø. Barn kan fortelle og uttrykke ved sin atferd hva de opplever. Burgess problematiserer temaet ved å peke på at det er de voksnes objektive, målbare, dokumenterte realiteter vi som voksne holder for sannhet, iflg. kriterier fastlagt av voksne, og ikke barnets subjektive tolkning av realiteter. Men denne tolkningen er en reali-

tet, og har oftest et sterkere realitetspreg enn den voksnes teoretiske konstruksjoner. Dette kan være en kilde til forvirring, men helst til en fruktbar undring. Forskning er nettopp å stille spørsmål fordi vi ikke vet. Sånn er vi på linje med barnet, i dialog. Det er ofte klokt å spørre barnet. Det kjenner sin verden. Og det har en rett til å bli hørt.